

मराठी (आंतरभारती)

उत्तरे : सराव कृतिपत्रिका 3 री

विभाग 1 : गद्य

प्र. 1. (अ)

- (1) (i)

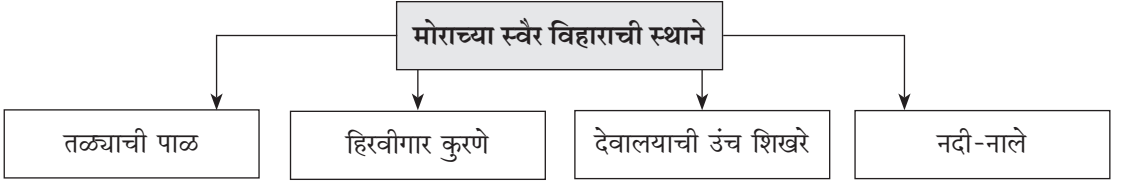
गेटमधून उंचावरून दिसणाऱ्या डोंगराची वैशिष्ट्ये	→ (1) श्रावणातल्या हिरव्या लवीने गोजिरवाणे वाटतात. → (2) पावसाच्या सरिने न्हाऊन निघतात. → (3) त्यांची कांती तेजोमय होते. → (4) कोवळ्या उन्हाणे तुकतुकीत दिसतात.
--	--

- (ii) (i) निपटनिरंजन (ii) डामरी रस्ता

(2) लेखक व मकबरा दररोज एकमेकांना पाहतात. त्या दोघांमध्ये जिवाभावाची मैत्री निर्माण झाली आहे. एकमेकांना भेटल्याशिवाय दोघांनाही चैन पडत नाही. मनातल्या मनात लेखक व मकबरा यांचा संवाद होतो. विद्यापीठाच्या वाटेवर दररोज होणारी भेट कधी कधी पावसामुळे होत नाही; तेव्हा लेखकांचे मन कावरेबावरे होते. त्यांना चुकल्याचुकल्यासारखे वाटते. भेट न झाल्यामुळे लेखकांना अपराध्यासारखे वाटते. शेडमध्ये स्कूटर ठेवत असताना त्यांच्या पापणीच्या कडेला मकबरा दिसत राहतो. मनात हुरहूर दाटल्यामुळे लेखक खाली मान घालून अभ्यासिकेत प्रवेश करतात.

प्र. 1. (आ)

(1)

- (2) (i) केकारव (ii) ग्रीष्म ऋतू
(iii) वर्षा ऋतू (iv) वर्षासूचक केकारव

- (3) (i) मोर नेहमी निवासस्थानापासून अर्धा ते दोन किलोमीटरच्या परिसरात वावरतो.
(ii) मोर आपला चारा दिवसा शोधतो.

विभाग 2 : पद्य

प्र. 2. (अ)

- (1) (i) नवनीत (ii) हृदयी

(2) जो रंजल्या-गांजल्या लोकांना माया करतो तोच खराखुरा सज्जन असतो. लोकांची सेवा करणाऱ्या साधूच्या ठिकाणी देवत्व असते.

प्र. 2. (आ)

- (1) देशाचे मोठेपण
सांगणाऱ्या
कवितेतील गोष्टी
- उंच हिमालय
 - विशाल सागर
 - गंगा, यमुना
 - शेती, धरती, बागबगीचा

(2) मातृभूमीवर दगडांचा वर्षाव करायला आतुरलेल्या हातांना अडवा. हिंसा करणारे तेच हात देशकार्याला व देशाच्या भरभराटीला लावू या.

विभाग 3 : भाषाभ्यास

प्र. 3. (अ)

- (1) (i) वर्तमानकाळ
(ii) झाडावर फुले हसू लागतील.
- (2) (i) स्थायिक होणे – कायमचे राहणे
(ii) कब्जा करणे – ताब्यात घेणे

प्र. 3. (आ)

- (1) (i) (1) नदी = सरिता (2) डोंगर = पर्वत
(ii) तरफ या शब्दाचे सर्वांनाच आश्चर्य वाटले.
- (2) हिरवी
- (3) (i) [;] → अर्धविराम (ii) [:] → अपूर्णविराम

विभाग 4 : उपयोजित लेखन

उपयोजित लेखनातील कृतींच्या स्वयं-मूल्यमापनाबाबत...

उपयोजित लेखनाच्या कृतींमध्ये विद्यार्थ्यांनी उत्तर लिहिताना स्वतःचे विचार, स्वतःच्या कल्पना स्वभाषेत लिहाव्यात, अशी अपेक्षा आहे. या कृतींची उत्तरे मुक्तोत्तरी स्वरूपाची असतात. विद्यार्थ्यांनी ही उत्तरे स्वतः लिहावीत.

या विषयातील सोडवून दिलेल्या पहिल्या कृतिपत्रिकेतील उपयोजित लेखनामधील कृतींची उत्तरे विद्यार्थ्यांनी अभ्यासावीत; गुणदान-पद्धतीतील मुद्दे विचारात घ्यावेत आणि स्वतः लिहिलेले उत्तर स्वतःच तपासण्याचा प्रयत्न करावा. गरजेनुसार आपल्या शिक्षकांचे मार्गदर्शनही घ्यावे.

उपयोजित लेखनाच्या अधिक अभ्यासासाठी

‘नवनीत मराठी (LL) उपयोजित लेखन : इयत्ता दहावी’

या पुस्तकात दिलेले उपयोजित लेखनाचे नमुने अवश्य वाचावेत.